

בבית הדין המשמעתי לסגל האקדמי באוניברסיטת תל אביב

בעניין שבין

אוניברסיטת תל אביב

החובעת

לבין

הנתבע

גזר דין

פרופ' מיגל דויטש, יו"ר

1. הנתבע, איש הסגל הזוטר באוניברסיטה, הורשע על-פי הודאתו, במסגרת עסקת טיעון, בעבירות של הטרדה מינית על-פי סעיף 3.7 לתקנון המשמעת והתנהגות בלתי הולמת, לפי סעיף 3.6 לתקנון.

2. כתב התביעה אשר בו הודה הנתבע חושף התנהלות מבישה של הנתבע. הוא הזמין את עצמו להצטרף לבילויי בבר עם תלמידיו. במסגרת בילוי זה, הנתבע שיתף את תלמידיו בפרטים אינטימיים תוך התייחסות לחייו האישיים; באותו מעמד הוא אמר לתלמידיו, בהתייחס לתלמידה אחרת: "בואו נראה אם הפעם היא לובשת חזייה". בהמשך הוא אמר למתלוננת, אשר עמה היו לו יחסי מרות, כי אולי היא צריכה להזדהות עם התלמידה האחרת ולבוא בלי חזייה. אם לא די בכך, הוא שאל את המתלוננת ואת חברתה על מערכות היחסים שלהן עם בני-זוגן והוסיף להן "המלצה" כי לא יתחננו לעולם, שכן גשימם הופכות לבלתי-נסבלות כאשר הן מתחננות.

3. עבירה אחרת של הנתבע נעשתה כאשר הוא חשף בפני התלמידים את הנטייה המינית של מרצה אחר, תוך הבעת יחס מזלזל.

4. עבירות אחרות ביצע הנתבע כאשר הציע הצעות למתלוננת ולחברתה לצאת עמו לבילוי בפאב. הוא אף כתב על הבוחן של חברתה של המתלוננת כי הוא מצפה להזמנה לבילוי בפאב עם המתלוננת.

5. סדרת העבירות נמשכה כאשר הנתבע אמר למתלוננת לפני השיעור ובמהלכו כי היא "רעה". הוא אמר לתלמידיו מספר פעמים במהלך השיעור כי אל להם "להתעסק" איתה כי היא "רעה". בתום השיעור הוא כתב למתלוננת כי הוא מתנצל אם הגזים בכך, והיא ענתה לו כי לא קרה כלום והכל בסדר. בתגובה הוא שלח לה מסרון האומר: "מת עליך".

6. הנתבע הרשה לעצמו להעיר הערות מיניות אגב העברת הקורס * . כך, כאשר המתלוננת פיהקה בשיעור, הוא צחק בשיעור ואמר לה כי היא כמעט בלעה אותו, תוך הוספת ביטוי מיני פוגעני. במקרה אחר, מבלי שהוברר הצורך הענייני בהוראת המונח המתון, הוא לימד מונח המתיהס למעשים מיניים בזויים, תוך שימוש בשפת-ביבים. יצוין כי הנתבע הסביר כי שיטת ההוראה שלו היא אסוציאטיבית. דא עקא, גם "שיטת הוראה" כזו אינה מצדיקה אמירת כל העולה על דעתו של המרצה, והערות מיניות בוטות בכלל כך.

7. במקרה אחר, הנתבע הרשה לעצמו לומר לתלמידה אחרת במהלך השיעור כי היא כוססת ציפורניים וזה לא נשי. הוא אף כתב זאת על אחת הבחינות ובהמשך הרשה לעצמו להעיר לה כי ההורים שלה גרמו לה לנהוג כך, ו"הסביר" לה כיצד הם עשו כך.

8. אירוע אחר אשר בו הורשע הנתבע הוא בקשה שלו מאחת התלמידות להביא לו מדוכן המצוי מחוץ לבניין בירה, אשר אותה הוא שחה במהלך השיעור.

9. העונש המוסכם על הצדדים לפי הסדר הטוען כולל את אלה:

- א. גזיפה בכתב לפי סעיף 4.1.1 לתקנון המשמעת.
- ב. פסילה מהעסקה באוניברסיטה, בכל צורה שהיא, בסמסטר א תש"פ, לפי סעיף 4.1.10 לתקנון.

ג. פסילה על תנאי מכל העסקה באוניברסיטה בכל צורה שהיא, או השעיה על תנאי ללא משכורת, לתקופה של 12 חודשים, וזאת אם הנתבע יעבור עבירות לפי סעיפים 3.6 ו-3.7 לתקנון, בתוך 5 שנים מיום מתן גזר הדין.

10. הסדר הטיעון אינו כולל הסכמות בשאלת חסיון שם הנתבע בפסק הדין אשר יפורסם, אולם התובע התחייב להותיר נושא זה לשיקול דעת בית הדין, אם הנתבע יבקש חסיון כאמור.

בעת הדיון ציין התובע כי הוא מותיר לשיקול דעת בית הדין את שאלת פרסום שמו של הנתבע בפסק הדין ובגזר הדין, והתייחס לשיקולים לכאן ולשם בסוגיה זו. הנתבע ביקש כי שמו לא יפורסם, שכן הדבר יגרום לו נזק.

יצוין כי בהתאם לתקנון המשמעת, ניתנה הזדמנות למתלוננת להביע עמדתה בשאלת פרסום שמו של הנתבע. המתלוננת הודיעה כי לדעתה אין צורך בפרסום שם הנתבע.

11. הנתבע הסיר כל רסן בהתנהלותו והתנהג באופן מחפיר. ההטרדות המיניות המילוליות שהוא ביצע הן בדרגה הגבוהה בתוך ספקטרום ההטרדה המינית המילולית. הוא נהג בחוסר כבוד בסיסי כלפי תלמידיו, אשר כלפיהם הוא אף מצוי ביחסי מרות, וכלפי עצמו, באופן המבייש לא רק אותו אלא את כל המערכת האקדמית. בהתנהלותו מול תלמידיו, בכיתת הלימוד ומחוצה לה, איש הסגל מייצג את האוניברסיטה ופועל בשמה. עליו לנהוג בענייניות, באופן מכובד, מכבד ותרבותי. הגישה הת-תרבותית שהפגין הנתבע, בהתבטאויותיו החמורות, בכיתה ומחוצה לה, אינה פסולה מכל וכל רק במסגרת אוניברסיטאית. היא בלתי-נסבלת גם ביחסים בין ידידים.

12. להתבטאויות הבלתי-נסבלות נוספות ה"הזמנות העצמיות" לבילוי בפאב עם תלמידות, תוך שהנתבע אף עומש שימוש לשם כך בבחינות הכתובות המוחזרות על ידיו (כך הוא עשה גם בהקשר לכסיסת הציפורניים של תלמידה). גם "שליחת" תלמידה להביא לו בירה, ושתיית הבירה בכיתה, משקפת זלזול עמוק בערכים האתיים של התנהלות מרצה מול תלמידיו.

13. הנזק לדימוי של האוניברסיטה ושל הסגל האקדמי כתוצאה מהתנהלות זו הוא כבד, ועל הדבר לבוא לידי ביטוי בגזר הדין. על האוניברסיטה להרחיק מכתליה מכל וכל גילויי "ת-תרבות" מעין אלה.

העונש אשר הוסכם על הצדדים במסגרת עסקת הטיעון אינו משקף לטעמי את החומרה היתירה של העבירות אשר בהן הורשע הנתבע, ואשר כוללות בין היתר גם הטרדות מיניות. ראוי כי ההרחקה בפועל תהיה ארוכה יותר מסמסטר אחד. אל מול תפיסה זו ניצבת התפיסה המשפטית הכללית המבקשת לעודד עריכת הסדרי טיעון. כידוע, הכלל המשפטי הוא כי אין על ערכאה שיפוטית להתערב

בעסקאות טיעון אלא במקרים חריגים. כשלעצמי, הייתי מוצא מקרה זה כמקרה חריג המצדיק התערבות בהסדר הטיעון והעצמת הסנקציה, אלמלא המסקנה אשר אליה הגעתי בעניין אופן פרסום פסק הדין וגזר הדין, כאמור להלן.

14. סעיף 18.9 לתקנון המשמעת קובע כי פסק הדין וגזר הדין יהיו פומביים. לעניין פרסום שמו של הנתבע, חל שינוי בתקנון בשנת 2016 וכעת נקבע כי לביה"ד יש שיקול דעת בשאלת פרסום השם, מבלי שהתקנון קובע ברירת מחדל כלשהי.

15. שאלת הפרסום של שם הנתבע אינה פשוטה. במקרה זה אין בהסדר הטיעון הסכמה בין הצדדים בעניין הפרסום או אי-הפרסום. הנתבע מבקש להימנע מפרסום השם והתביעה הותירה את העניין לשיקול דעת בית הדין. המתלוננת הודיעה כי לדעתה אין צורך לפרסם את שם הנתבע. עם זאת, למרות שלעמדת המתלוננת יש משקל, אין עמדתה מכרעת בנדון, לאור האינטרס הציבורי.

המטרה של פרסום שם הנתבע היא כפולה: במישור הכללי, יש בפרסום כדי להוסיף באופן ברור הרתעה ובכך הוא מחזק את האינטרס הציבורי. במישור של עבירות ההטרדה המינית, הפרסום גם עשוי להיות חשוב כעניין מניעה, על מנת להגן על סטודנטים או סטודנטיות בעתיד. דומה, כי על-אף ההשלכות הלא קלות של פרסום השם, מבחינת הנתבע, מן הראוי לפרסם בענייננו את שמו. עסקינן בעבירות חוזרות של הטרדה מינית ושל התנהלות בלתי-נסבלת מצדו של איש סגל, מול תלמידיו, ושיקולי הרתעה ומניעה מצדיקים את הפרסום. שירותש תופעות פסולות מעין אלה לא יתרחש באמצעות דיבורים בלבד, ללא הרתעה ממשית. יש לקוות כי הנתבע עצמו למד את הלקח ויימנע מחזרה על התנהגות זו, אולם לא די בתקווה כוללנית זו כדי למנוע את פרסום השם, וזאת מחמת הצורך הן בהרתעת הנתבע עצמו והן בהרתעת אנשי סגל אחרים, ולאור שיקול המניעה. בכך גם תינתן נפקות לשינוי התקנוני משנת 2016, המבקש להרחיב את השקיפות בעניין מיהות מבצע העבירה.

16. אציע אם כן לחברי לאמץ את הסדר הטיעון גם בעניין העונש ובעניין הפרסום - לפרסם את פסק הדין וגזר הדין לחברי הסגל האקדמי, עם ציון שמו של הנתבע, בהודעת מייל או בדרכים אחרות.

פרופ' עודד מודריק - חבר

רוב מניין ובניין חוות הדעת של חברי יו"ר בית הדין מקובל עליי. ברצוני להוסיף שלוש הערות קצרות. הערה ראשונה נוגעת לזווית ההסתכלות של הנתבע, בעת מעשה ולאחר מעשה, על התנהלותו. הנתבע אמר, חזר ושנה את דברו שלעת מעשה לא חש בכל פגם שהוא (פרט לעניין אחד שבו הבחין מיד ששגה ומיהר להתנצל לפני התלמידה). עיקר הדבר נעוץ באופיו, בשיטת ההוראה שלו, בנטייתו להתייזד עם תלמידיו, להיות ישיר, לחבור אליהם ולשבת אתם ואתן במושב לצים. הא ראייה שכל מעשיו היו

בפרהסיה, בקרב תלמידיו ולנגד עיניהם ואוזניהם. כזאת היא דרכו בהוראה שנים לא מעטות בלי שהיו עוררין על שיטתו והתנהגותו. לאחר מעשה, היינו עם הגשת כתב התביעה, הבין שהגזים; הבין והפנים. אני מאמין לנתבע ואת דעתי מחזקת העובדה שהמתלוננת לא ראתה צורך בפרסום שמו של הנתבע. מכך אני מסיק שאף על פי שברור היה לה שהנתבע סטה מן השורה, בעיניה הסטייה אינה כל כך חמורה. לדעתי יש כאן שיקוף אובייקטיבי של מה שהנתבע תיאר כהסתכלותו הסובייקטיבית.

הערה שנייה היא שמדבריו של בא כוח התביעה נשמעה בבירור הבנה של מה שתיארתי בהערתי הראשונה וזה מקורו ואלה טעמיו של הסדר הטעון. לפיכך בעיני הסדר הטעון נכון ואינו צריך לא להוספה ולא לגריעה.

הערתי השלישית: לא הערתי את מה שהערתי אלא כדי לשקף את צדו השני של המטבע. אולם גם אני סבור שאין להקל ראש בהתנהגותו של הנתבע, שראויה לכל גינוי. נציג התביעה לא ביקש את פרסום שמו של הנתבע. הוא אמר שהדבר נשקל והוחלט להשאירו לשיקול דעתנו. גם המתלוננת סבורה שאין צורך בפרסום השם. לפיכך אני מבקש לציין ששאלת הפרסום גרמה לי להתחבט לא מעט. בסופו של דבר אני מצרף דעתי לדעת חבריי, בעיקר בשל כך שהדבר עשוי לשמש כאמצעי מרתיע של ממש. חרף הדיון הציבורי המתמשך בעבירות הטרדה מינית וחרף האזהרות הנשמעות השכם והערב כלפי אלה הפועלים במחיצת כפופים (מורי האוניברסיטה בכלל זה), נראה כי התופעה אינה חדלה. ייתכן אם כן שהוצאת שמו של עושה מעשים גלויים לאור השמש תשמש מטהר מועיל יותר.

ד"ר אורית קרניאל-מילר – הברה

חוות הדעת של חברי יו"ר בית הדין מקובלת עליי. ברצוני להרחיב את ההתייחסות לנושא פרסום השם וההרתעה כמו גם לציין הערה אישית.

בעיני להרתעה בעקבות פרסום השם יש כמה מניעים נוספים מעבר לאמור לעיל. המניע הראשון הנו הרתעה עבור הנתבע, שישקול בצורה חמורה יותר את מעשיו ומוצא פיו, מבלי לתרץ זאת כקשור לאלכוהול, טעות או שיטת-הוראה אסוציאטיבית. אינני משוכנעת שהנתבע אכן הבין והפנים את חומרת כל מעשיו. גם בעת גזר הדין הנתבע חש שחלק מההאשמות עליהן הודה נכתבו באופן חמור מדי ושחלקן מהוות התנהגות סבירה ש"לא התלוננו עליה בעבר". זה שלא התלוננו בעבר לא הופך את ההתנהלות לסבירה, אלא עלולה להיות פועל יוצא מהקושי להתלונן בתוך יחסי מרות ואי הנעימות מהגשת תלונה.

המניע השני קשור לאינטרס הציבורי. הנתבע הנו מרצה שמלמד בעוד אוניברסיטאות ובעיני יש לנו אחריות כלפי כלל הסטודנטים בארץ ולא רק כלפי הסטודנטים באוניברסיטת תל אביב. לשעמי

סטודנטים זכאים לדעת באם למרצה יש "שיטת הוראה" שעלולה להיות פוגענית כדי שיוכלו לבחור האם להירשם לקורס או לאו.

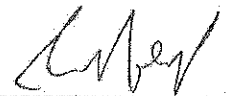
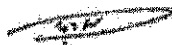
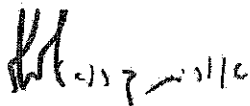
באותה המידה, כראש חוג באוניברסיטה – מחובתי לדעת אם לחבר סגל יש "שיטת הוראה" שכזו שאינה מכבדת ואף פוגעת באחר.

המניע השלישי הוא שפרסום השם יסייע לנשים וגברים נוספים לזהות מוקדם יותר, לפני החשיפה להתנהלות של הטרדה מתמשכת, כי התנהלות זו אינה תקינה ולא מקובלת (במסגרת אקדמית ובכלל) וכי זכותם להתלונן, כשם שחובתנו להגן עליהם.

בנימה אישית אני חייבת להודות שגם בעת קריאת גזר הדין חשתי אי נוחות ורצון לחסוך מהציבור חלק מהמידע על ההטרדה המילולית הפוגענית (שלא פורטה במלואה). עצם תחושות אלו מעידות על חומרת המעשה ועל הצורך לשמר את האינטרס הציבורי של מניעת הישנות התנהגות זו גם על ידי פרסום השם.

הוחלט פה-אחד לגזור על הנתבע את העונשים המפורטים בסעיף 9 לחוות דעתו של יו"ר המותב, פרופ' מיגל דויטש. פסק הדין וגזר הדין יפורסמו לחברי הסגל האקדמי, עם ציון שמו של הנתבע, בהודעת מייל או בדרכים אחרות.

ניתן היום, ה-29/11/18, שלא במעמד הצדדים.

ד"ר אורית קרני-מילר, חברה

פרופ' עוזד מורדוק, חבר

פרופ' מיגל דויטש, יו"ר